

Якубівська Ю.Є.
викладач Тернопільського комерційного інституту
аспірант Українського державного університету фінансів та
міжнародної торгівлі

ФОРМУВАННЯ ПОЕТАПНОЇ СХЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОЦЕСУ СЕК'ЮРИТИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВАМИ УКРАЇНИ

Для глобальної економіки використання об'єктів інтелектуальної власності в процесі їх господарської діяльності є звичним явищем, що ефективно функціонує, підтверджуючи свою значимість.

Різні інвестори можуть оцінювати потенційну інтелектуальну власність по-своєму, при цьому приділяючи відповідну увагу праву інтелектуальної власності. Сучасний напрямок розвитку економіки зосереджується на зростанні уваги до об'єктів інтелектуальної власності як до джерела підвищення рівня конкурентоспроможності фірми. Саме тому спостерігається зростаючий інтерес інвесторів до тих підприємств, які володіють добре організованим портфелем інтелектуальної власності. Варто зазначити, що навіть у високорозвинутих країнах виникає безліч проблем в контексті удосконалення системи захисту об'єктів інтелектуальної власності.

Водночас, досить поширеною практикою є використовувана в розвинутих країнах сек'юритизація активів. Даний процес полягає у виведенні активів із балансу підприємства чи банку та подальше їх рефінансування шляхом емісії цінних паперів. В Україні не розроблена чітка схема сек'юритизації національними банківськими структурами, але існує практика її проведення іноземними банками. Прикладами вищевказаного є: ОАО «Кредобанк», КБ «Приватбанк», «Укргазбанк». За декілька останніх років спеціалізованими у даному напрямку фірмами було розроблено проект конструкцій та стандартів здійснення операцій вказаного типу.

Сек'юритизація активів інтелектуальної власності є новою тенденцією, що впроваджується у використання. У розвинутих країнах вона набуває широкої практики, особливо у сфері музичного бізнесу, у діяльності середніх та малих підприємств, чия діяльність зосереджена на інтернет-технологіях, а також в галузі новітніх технологій.

Для українських підприємств даний процес, як і в загальній схемі сек'юритизації (традиційної – з використанням пулу активів, чи синтетичної – з визначенням ризику, пов'язаного з пулом активів), включатиме три сторони: фінансову установу (оригінатор), цільове підприємство та інвесторів. Пропонуємо наступну поетапну схему здійснення сек'юритизації:

- 1) фінансова установа (оригінатор) виносить в пул активи; це можуть бути будь-які претензії, що володіють потенційними правами на грошові надходження;
- 2) цільове підприємство, отримавши вказані активи, випускає нові цінні папери, підкріплені цими активами. Такі цінні папери стають об'єктами купівлі-продажу зацікавлених у диверсифікації своїх портфелів активів інвесторів;

3) із пулу активів на базі грошових надходжень формуються повернення номінальної суми та відповідних відсотків. Останнім може бути сплата роялті від здійснення ліцензування патентів, промислових зразків та товарних знаків.

Як бачимо, злагоджена система здійснення процесу сек'юритизації матиме своїм результатом гарантовані грошові надходження, підкріплені пулом активів. У свою чергу, збільшення грошових потоків від використання інтелектуальної власності, призведе до створення великих потенційних можливостей для розвитку процесу сек'юритизації в Україні.

Як відомо, така практика на світовому рівні є поширеною та ефективно функціонує на сучасному ринку, ілюструючи високі показники.

Для України такий процес є новим. Проблема закладена не лише на рівні самих підприємств, керівники яких не мають спеціальних знань та навичок в управлінні та захисті інтелектуальної власності. Але головною проблемою, як ми вважаємо, є саме макрорівень, недосконалість функціонування якого створює лише перешкоди для підприємств, які володіють інтелектуальною власністю. Українські фірми та підприємства мають змогу створювати, захищати та реалізовувати свою інтелектуальну власність. Але механізм підтримки такої діяльності є недосконалим. Саме тому високого ефекту отримати досить проблематично. Незважаючи на це, ми вважаємо, що керівникам підприємств варто здійснювати переорієнтацію принципів провадження бізнесу: по-перше, провести інвентаризацію з метою виявлення активів інтелектуальної власності на підприємстві, здійснити їх оцінку та ввести в господарський оборот. Патентування дає змогу надати адекватний захист об'єктам промислової власності, що, у свою чергу, підсилить їхні конкурентні позиції на ринку та підвищить цінність в процесі реалізації.

Такі фінансові аспекти, в першу чергу, повинні підкріплюватися відповідним захистом інтелектуальної власності на підприємстві: через процеси патентування, видачу колективних та сертифікаційних знаків, реєстрації об'єктів інтелектуальної власності тощо.

Література:

1. Куса С.Д. Міжнародні стандарти ВОІВ: пріоритети розробки та перегляду// Винахідник та раціоналізатор. – 2008. - №6.
2. Барабаш В. Комерціалізація інтелектуальної власності: досвід Великобританії// Київський політехнік. – 2005. - №10.
3. Задорожний Г.В., Бервено О.В. Інтелектуальний капітал як стратегічний напрямок інвестиційно-інноваційних перетворень // Теорії мікро-макроекономіки. Вип. 3. - Київ, 2000. - С. 204-210.
4. Перерва П.Г., Гладенко І.В., Косенко А.В., Ткачов М.М.. Науково-методичні підходи до вирішення проблем практичної реалізації механізму комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності / П.Г. Перерва, І.В. Гладенко, А.В. Косенко, М.М. Ткачов // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків: НТУ"ХПІ". – 2008. - №18. – С.105-110.